

и на участке детского сада. Благодаря большому разнообразию подвижных игр можно целенаправленно и разносторонне воздействовать на развитие ребенка.

В подвижной игре «Добеги до кубика» можно стартовать из любого положения: стоя, лежа, сидя. Стартовать можно, держа в руках ракетку, на ней кубик; препятствие с конусами, с обручами; также можно пробежать вокруг кеглей.

Подвижная игра «Ловишки с ленточками», в которой игроки должны быстро преодолеть расстояние от одной линии до другой, стараясь не попасться ловишке, который в начале игры один, но по ходу развития игровых действий их число увеличивается, так как каждый пойманный тоже становится ловишкой. Подвижная игра «Мороз красный нос», в которой дети по сигналу перебегают в рассыпную с одной стороны площадки на другую, увёртываясь от ловишки, а при необходимости сохраняют неподвижную позу.

Полученные результаты свидетельствуют об их положительном влиянии. Мы использовали методику Л. И. Пензулаевой, выявили уровень скорости. Подвижные игры были отобраны на выявление быстроты.

С целью выявления уровня скорости, мы провели повторное исследование по тем же критериям, что и в констатирующем эксперименте, и определили положительную динамику роста скорости у детей и ответственность эффективность самой методики. Таким образом, подвижные игры с бегом служат средством формирования скорости детей. И как показала, практика физическое развитие успешно формируется при условии тесного взаимодействия педагогов и родителей. Подвижные игры с бегом – средство пополнения ребенком знаний и представлений об окружающем мире, развития мышления, смекалки, ловкости, опыта, ценных морально-волевых качеств.

Список использованной литературы

1. Вавилова, Е. Н. Развивайте у дошкольников ловкость, силу, выносливость : пособие для воспитателя дет. сада / Е. Н. Вавилова. – М. : Просвещение, 1981. – 96 с.
2. Степаненкова, Э. Я. Сборник подвижных игр 2–7 лет / Э. Я. Степаненкова. – М. : Мозаика–Ситнез, 2017. – 144 с.

РАЗВІЦЦЁ МАЎЛЕННЯ ВУЧНЯЎ ДРУГОГА КЛАСА Ў ПРАЦЭСЕ ВЫВУЧЭННЯ СЛОЎ, ЯКІЯ АБАЗНАЧАЮЦЬ ПРЫМЕТЫ ПРАДМЕТАЎ

**Сычова Карына (УА МДПУ імя І. П. Шамякіна, Беларусь)
Навуковы кіраўнік – Б. А. Крук, канд. філал. навук, дацэнт**

Навучанне мове ў школе спрыяе развіццю творчай актыўнасці, мыслення навучэнцаў, абуджае цікавасць да слова. Вядома, што ўменне школьнікаў параўноўваць, класіфікаваць, сістэматызаваць і абагульняць моўныя з'явы фарміруецца праз мову і праяўляецца ў маўленчай дзейнасці.

Псіхалагі, метадысты і настаўнікі-практыкі па-рознаму разглядаюць пытанне развіцця маўлення. Ю. І. Равенскі і В. І. Капінос лічаць, што маўленне развіваецца спантанна, па меры ўзбагачэння свядомасці дзіцяці разнастайнымі ўяўленнямі і паняццямі, па меры пашырэння жыццёвага

досведу дзіцяці. Паводле меркавання Н. С. Чарнавусавай і Г. М. Афонінай развіваць маўленне – значыць навучаць дзяцей звязнаму выказванню думак у вуснай і пісьмовай формах. Л. Ф. Абухава лічыць, што ў пачатковых класах важна навучыць дзяцей праз выкарыстанне мнеманічных прыёмаў дзяліць тэкст на сэнсавыя часткі (прыдумваць загаловак, складаць план), вяртаць вучняў да ўжо прачытаных частак тэксту для асэнсавання іх зместу.

Асаблівая ўвага вучоных скіравана на выяўленне рэзерваў развіцця малодшых школьнікаў. Выкарыстанне гэтых рэзерваў, на іх думку, дасць магчымасць больш паспяхова рыхтаваць дзяцей да далейшай вучэбнай і працоўнай дзейнасці.

Важнае значэнне ў развіцці маўлення вучняў мае вывучэнне тэмы “Словы, якія абазначаюць прыметы прадметаў”. Пры вывучэнні гэтай тэмы настаўнік можа выкарыстаць розныя творчыя работы. Яны могуць быць як вуснымі, так і пісьмовымі: апісанне экскурсіі ў лес, парк, музей, апісанне раслін, прыродных з’яў. Шырокае выкарыстанне на ўроках, як паказваюць нашы назіранні за працай настаўнікаў, знаходзіць нагляднасць у выглядзе прадметаў, карцін, прадметных малюнкаў. У працэсе назіранняў за якімі-небудзь з’явамі школьнікі вучацца вылучаць прыметы прадметаў і выбіраць найбольш дакладныя з іх.

Назіранні паказваюць, што прадуктыўнымі з’яўляюцца такія тыпы практыкаванняў: 1. Распаўсюджванне сказаў. 2. Аднаўленне дэфармаваных сказаў. 3. Складанне апавяданняў па малюнках і апорных словах.

У сувязі з гэтым для маладых настаўнікаў уяўляе асаблівую цікавасць дапаможнік «Вывучэнне марфалогіі ў школе. Дапаможнік для настаўніка».

У дапаможніку пададзены розныя праблемныя сітуацыі, пытанні, алгарытмы, камунікатыўна-моўныя задачы, якія будуць спрыяць развіццю маўлення і фарміраванню навыкаў культуры зносін [2].

Развіццю маўлення вучняў у працэсе вывучэння слоў, якія абазначаюць прыметы прадметаў, будуць садзейнічаць наступныя гульні і моўныя практыкаванні:

1. Гульня «Знайзі адрозненні». Настаўнік паказвае карцінкі (прадметы), якія адрозніваюцца некалькімі прыметамі (дэталямі). Напрыклад: дзве кашулі: паласатую і клятчастую; дарослую і дзіцячую; з кароткімі і доўгімі рукавамі. Дзеці называюць адметныя асаблівасці.

2. Практыкаванне «Далішы сказы». Прыклад: *Ліса – звер (які?) – хітры, разумны. Воўк – звер (які?)... Цюлень – жывёла (якая?)... Крапіва – расліна (якая?)...*

3. Практыкаванне «Падбяры слова». Настаўнік паказвае малюнкi, а дзеці называюць іх асноўныя прыметы, выкарыстоўваючы схемы-знакі. Прыклад: *вярблюд – вялікі, важны, гарбаты.*

4. Далішыце ў сказы-загадкі прыметнікі па сэнсе. *Шэрстка ..., а кіцік ... (кот). Хвост ..., мех ..., у лесе жыве, курэй крадзе (ліса). Улетку..., узімку... (заяц).*

У перыяд пераддыпломнай практыкі на базе ДУА “Сярэдняя школа № 11 г. Мазыра” было праведзена даследаванне, мэтай якога з’яўлялася

вывучэнне магчымасцей слоўнікавага запасу малодшых школьнікаў пры вывучэнні слоў, якія абазначаюць прыметы прадметаў. У даследаванні ўдзельнічаў 31 навучэнец 2 класа. Для даследавання мы выкарыстоўвалі сачыненне-апісанне. Заданні ацэньваліся ў адпаведнасці з 3-бальнай шкалай (высокі, сярэдні, нізкі ўзровень). Вынікі даследавання паказалі, што ўзровень развіцця слоўнікавага запасу ў дзяцей не вельмі высокі, патрабуе штодзённай увагі (высокі ўзровень паказалі 19 % дзяцей, сярэдні ўзровень – 48 %, нізкі – 32 %).

Такім чынам, прапанаваныя віды работ, варыянты заданняў і гульняў, будуць спрыяць колькаснаму і якаснаму росту слоўнікавага запасу, дазваляць навучэнцам адбіраць найбольш прыдатныя словы і словазлучэнні, якія будуць садзейнічаць развіццю іх маўленчай і разумовай дзейнасці.

Спіс выкарыстанай літаратуры

1. Бланшчынская, І. А. Узбагачэнне слоўніка дзяцей праз мастацка-маўленчую дзейнасць / І. А. Бланшчынская // Веснік адукацыі. – 2011. – № 3. – С. 34–42.
2. Смирнова, А. Д. Изучение морфологии в школе: пособие для учителей / А. Д. Смирнова. – Киев : Радянська школа, – 1988. – 189 с.

РАБОТА НАД ОСНОВАМИ КУЛЬТУРЫ РЕЧИ КАК СРЕДСТВОМ ФОРМИРОВАНИЯ КОММУНИКАТИВНЫХ УМЕНИЙ МЛАДШИХ ШКОЛЬНИКОВ

Теслёнок Эмма (УО МГУ им. А. А. Кулешова, Беларусь)

Научный руководитель – Е. А. Свириденко, канд. филол. наук, доцент

Актуальность исследования процесса формирования речевой культуры детей младшего школьного возраста обусловлена тем, что основной задачей современной школы является воспитание личности, умеющей осознанно строить речевое высказывание в соответствии с задачами коммуникации; излагать свое мнение и аргументировать свою точку зрения и оценку событий; уметь ориентироваться в целях, задачах, средствах и условиях общения, выбирать адекватные языковые средства для успешного решения коммуникативных задач.

Исследованием особенностей формирования речевой культуры детей младшего школьного возраста занимались многие ученые. Л. С. Выготский определяет речь как основное средство общения: «...общение, не опосредованное речью или другой какой-либо системой знаков или средств общения, как оно наблюдается в животном мире, делает возможным только общение самого примитивного типа и в самых ограниченных размерах» [2, с. 13]. Анализ состояния научно-методической литературы позволил выявить пробелы, связанные с формированием речевой культуры у младших школьников в ситуации педагогического общения: имеющиеся дидактические средства не всегда позволяют в полном объеме проводить работу по развитию речевой культуры у детей; педагогические условия и специфика их